

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

14. december 2005

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Undervisningsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 2 ad 2689 – uddannelse, ungdom og kultur - af 17. november 2005.

Den internationale enhed

Vester Voldgade 123
1552 København V.
Tlf. 3392 5600
Fax 3395 5411
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20-45-30-44

EU's uddannelsesprogrammer - indhold og evaluering.

6. december 2005

Beskrivelse af de eksisterende støtteprogrammer.

Sags nr.:
092.251.151

De vigtigste EU-støtteprogrammer på uddannelses- og ungdomsområdet er:

- Sokrates-programmet for almen uddannelse
- Leonardo da Vinci-programmet for erhvervsrettet uddannelse – inklusiv både efter- og videreuddannelse
- Ungdoms-programmet for aktiviteter uden for det formelle uddannelsessystem
- Erasmus Mundus-programmet for de videregående uddannelser på kandidatniveau.

Der er – med støtte fra Sokrates-programmet - mulighed for at lave større udviklingsprojekter på tværs af de tre første programmer, således som også det nye program for livslang læring åbner mulighed for.

Deltagerkredsen består i alle programmer af 31 lande: Samtlige 25 EU-lande, de tre EØS-lande (Norge, Island og Liechtenstein), de to tiltrædelseslande (Rumænien og Bulgarien) samt Tyrkiet.

Sokrates-programmets formål (almen uddannelse) er at fremme det tværnationale samarbejde på alle uddannelsesniveauer for derigennem at styrke den europæiske dimension og forbedre uddannelsernes kvalitet. Alle uddannelses typer og -trin kan få glæde af Sokrates, fra førskole til videregående og voksenuddannelse - altså hele det livslange almene læringsforløb.

Sokrates omfatter under-programmerne:

1. **Comenius:** For grundskolen og gymnasiet
2. **Erasmus:** For de videregående uddannelser
3. **Grundtvig:** For voksenuddannelserne, folkeoplysning og livslang læring
4. **Lingua:** For sprog og sprogundervisning

5. **Minerva:** Brug af fjernundervisning og informationsteknologi i undervisningen
6. **Arion:** Studiebesøg, både til og fra Danmark.

Aktiviteterne omfatter såvel mobilitetsophold for studerende, lærere og andre personalekategorier samt opbygning af netværk og tværnationale projekter.

Leonardo da Vinci-programmet (erhvervsrettet uddannelse) retter sig mod institutioner, organisationer og offentlige og private virksomheder, der arbejder med erhvervsuddannelse på alle niveauer.

Programmets overordnede formål er at styrke kvalitet og nyskabelse i de erhvervsrettede uddannelser og give dem en europæisk dimension.

Programmet giver tilskud til primært fire typer aktiviteter:

1. **Mobilitet.** For personer under erhvervsuddannelse, især unge, og for personer, der er ansvarlige for uddannelse
2. **Pilotprojekter.** Tværnationale partnerskaber, som tager sigte på innovation og større kvalitet i erhvervsuddannelserne
3. **Sprogkunderskaber.** Fremme af sprogkunderskaber, herunder også forståelse for andre kulturer, i forbindelse med erhvervsuddannelse
4. **Tværnationale netværk m.v.** Udvikling af tværnationale netværk, som letter udveksling af erfaringer og god praksis samt generel informationsudveksling.

Ungdoms-programmets målgruppe er dels unge, dels ungdomsledere og ungdomsmedarbejdere i såvel den professionelle som den frivillige sektor. Programmet er åbent for alle, herunder også unge med særlige behov, fx unge, som er kulturelt eller socioøkonomisk dårligt stillede eller har et handicap. Der findes fire former for tilskudsmuligheder:

1. **Ungdomsudvekslinger:** Tilskud til grupper af unge, som besøger en gruppe i udlandet eller får besøg af den. De unge skal være mellem 15 og 25 år.
2. **Europæisk volontørtjeneste:** Tilskud til unge, der vil til udlandet og arbejde frivilligt i et projekt.
3. **Ungdomsinitiativer:** Tilskud til unge, som har en god idé til et lokalt projekt, der omfatter andre unge.
4. **Supplerende tiltag** for personer, der arbejder med unge mennesker, som ønsker at deltage i eller selv arrangere kurser eller seminarer m.m. Det er et krav, at der er en tydelig forbindelse til programmet Ungdom.

Erasmus Mundus-programmets formål er at styrke universitetsuddannelserne i Europa og at gøre dem kendte og efterspurgte blandt studerende og forskere uden for Europa. Det gøres ved at udvikle fælles europæiske kandidatprogrammer, som skal tiltrække kvalificerede udenlandske studerende og forskere, og ved at fremme mobilitets- og udviklingssamarbejde med ikke-europæiske partnere, ligeledes på kandidatniveau.

Erasmus Mundus består af fire aktioner:

Aktion 1: Oprettelse af Erasmus Mundus Master Courses

Aktion 2: Mobilitetsstipendier

Aktion 3: Udvikling af partnerskaber

Aktion 4: Tilskud til promovering af tredjelandes-statsborgeres valg af europæiske uddannelser og universiteter.

Evaluering af programmerne.

Samtlige programmer bortset fra Erasmus Mundus, der først blev vedtaget i december 2003, blev midtvejsevalueret i 2003-04. Evalueringerne bestod dels i en national del, som hvert enkelt deltagerland havde ansvaret for, og dels i en fælles del, som EU-Kommissionen havde ansvaret for. Begge evalueringer har haft fokus på følgende elementer i programmerne:

- Relevansen - set i forhold til de politiske mål, således som de er fastlagt i Lissabon-strategien
- Nyttevirkningen – står de resultater, der er opnået, mål med de ressourcer, der er anvendt, både menneskelige, administrative og økonomiske - og har programmerne fået skabt en egentlig ”europæisk dimension,” set i forhold til deltagerkredsen, frem for at være rent nationale?
- Effektiviteten – er aktiviteterne inden for de enkelte programmer og underprogrammer blevet gennemført? Og har de ført til de ønskede resultater? Og hvis ikke, hvorfor ikke?

Evalueringerne viser følgende generelle resultater:

- Programmerne har haft stor gennemslagskraft i Europa, særlig på mobilitetsområdet, ved at bidrage til at øge internationaliseringen af de nationale uddannelser. Men de mange del- og underprogrammer har gjort det vanskeligt for brugerne at gennemskue, hvordan de har kunnet udnytte programmernes muligheder
- De politiske målsætninger har ikke altid stået klart nok i brugernes bevidsthed. Til gengæld har en øget aktivitet ved dannelse af partnerskaber på tværs af landegrænserne bidraget stærkt til at øge programmernes europæiske dimension
- Programadministrationen har været for bureaukratisk og centraliseret. Dette har gjort deltagelsen relativt omkostningstung, ikke mindst for mange private virksomheders engagement i Leonardo da Vinci-programmet, der ellers netop er rettet mod de erhvervsrettede uddannelser
- De nationale agenturer har spillet en vigtig rolle i både ansøgningsprocedurer og informationsarbejdet om programmernes anvendelsesmuligheder

- Der har ikke i tilstrækkeligt omfang været skabt synergi med andre fælleskabsprogrammer, først og fremmest inden for social- og strukturfondenes områder.

Udbyttet af dansk deltagelse i programmerne:

Det internationale samarbejde har på grundskole/gymnasieområdet hovedvægten på institutionelt samarbejde, fx nye undervisningsformer og -materialer, e-læringsinitiativer, udvikling af elevernes interkulturelle kompetencer m.m. Indenfor de erhvervsrettede grunduddannelser samt de erhvervsrettede videregående uddannelser ses herudover en del mobilitetsprojekter, som giver elever og lærere mulighed for at tage et praktikophold i udlandet som et led i uddannelsen.

CIRIUS, der er en styrelse under Undervisningsministeriet med administration af EU-programmerne som et af sine hovedarbejdsområder, har fremlagt tal, der viser, at mens ca. 20% af folkeskolerne igennem en 5-årig periode har anvendt Comenius-programmet, er det godt halvdelen af gymnasierne og erhvervsskolerne, der i samme periode har anvendt et eller flere af EU-programmerne. De videregående uddannelser har især anvendt Erasmus-programmet til understøtning af mobilitet for studerende og lærere.

Der er ingen tvivl om, at programmerne har haft stor betydning i Danmark. De har fungeret som katalysator for en national udvikling, der har medvirket til en øget internationalisering af de danske uddannelser på alle niveauer.

En analyse af Sokrates-programmets implementering i Danmark efter SWOT-metoden (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats), udført af CIRIUS som led i den nationale danske midtvejsevaluering, viste følgende resultater:

<p>Styrker:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Underprogrammerne Comenius, Erasmus og Grundtvig afspejler i høj grad brugernes behov. - Som værktøj har Sokrates været meget anvendeligt for både elever, studerende, lærere og institutioner. - De nationale agenturers rolle i administrationen er generelt set tilfredsstillende. 	<p>Svagheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ansøgningsmaterialet er for kompliceret - fokuserer for meget på formelle forhold. - Finansielle procedurer er for bureaukratiske. - Der går for lang tid med behandlingen af ansøgninger inden for specielt de centrale aktioner.
<p>Fremtidige muligheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programmet kan yde et væsentligt bidrag til fornyelse og øget 	<p>Fremtidige ”trusler”:</p> <p>Mangel på politisk enighed i Europa om, hvilke målsætninger og</p>

<p>kvalitet i uddannelserne samt yderligere fremme mobiliteten og dannelsen af partnerskaber mellem institutionerne.</p> <p>- Sokrates kan blive et centralt element i realiseringen af Lissabon-strategien og Bologna-procesens målsætninger.</p>	<p>indsatsområder, der skal være de centrale – og hvilke strategier man skal følge for at nå fælles mål.</p>
--	--

De nye programmer for livslang læring og ”Ungdom i aktion”

Den nye generation af programmer sigter i høj grad mod både at fastholde styrkerne og fremtidsmulighederne og at sætte ind i forhold til svaghederne.

Der arbejdes for at gøre programmerne administrativt mere simple ved bl.a. at indføre en proportionalitet mellem administrative og regnskabsmæssige krav og tilskuddets størrelse. Til gennemførelse heraf vil Kommissionen på et passende tidspunkt præsentere ændringer i det finansielle regulativ.

Det foreslås ydermere, at programmet får en mere decentral struktur, hvor flere aktiviteter skal styres på nationalt niveau af de nationale agenter. Disse skal administrere mobilitets-aktiviteter, mindre partnerskaber mellem institutioner, overførsel af innovative projekter inden for erhvervsmæssig uddannelse samt opgaver vedrørende spredning og udnyttelse af resultater.

Konkret vil dette betyde, at for en meget stor del af de tilskud, der fordeles nationalt til en lang række skoler, gymnasier, andre uddannelsesinstitutioner og øvrige brugere, vil der blive en mindre kompliceret ansøgningsprocedure og mindre strikse krav i forhold til afrapportering end nu.

De nye programmer søger således på en lang række punkter at tage højde for de styrker og svagheder, der er konstateret i evalueringerne af de nuværende programmer.